

Erdőképek

2 × 45 perces szövegfeldolgozó és képkalkotó óra
(magyar, természetismeret, vizuális kultúra)

Miről szól ez a tanegység?

A tanegység verseiben nappali, esti és éjjeli arcával is megmutatkozik az erdő, sokféle lényével, hangjával, hangulatával. A szövegfeldolgozás nyelvi és természeti útját képi szintézis követi, méghozzá nappali vagy éjszakai „megvilágításban”. Így a szemléletváltásra is jó lehetőség nyílik.

Áttekintő vázlat

3.1 Erdő mélyén	45 perc
3.1a Erdő, erdő...	30 perc
3.1b Szarvasringató	15 perc
3.2 Erdő éjjel-nappal	45 perc
Összesen:	2 × 45 perc

Előkészületek

A kollázképkalkotás feladatát egyéni, páros és kis csoportos munkaformában is szervezhetjük, amihez különböző méretű fehér és fekete (fotókarton) papírokat szerezzünk be alapnak! A termet is a választott munkaformának megfelelően rendezhetjük át. A kollázképhez a színespapír-készletünket kiegészíthetjük természetes színhatású, természeti környezetet idéző, gyűrt színes papírokkal.

3. tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Szepesi Attila:
Erdő, erdő...
Kányádi Sándor:
Szarvas-ítató
Birtalan Ferenc: *Esti dal*
Csukás István:
Bagoly-mese

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

- Szöveggyűjtemény
- Internet, projektor, hangfal

Fehér és fekete rajzlap, karton (nagyobb méretben is)
Kollázkészítés anyagai, eszközei (színes papírok, olló, ragasztó)

ÉVFOLYAM

1–2. osztály

FELADATOK LEÍRÁSA

3.1 Erdő mélyén

3.1a Erdő, erdő...

Mondogassuk és tanuljuk meg Szepesi Attila *Erdő, erdő...* című versének első versszakát ritmizálva! A vers ütemhangsúly és időmérték szerint is ritmizálható, a két ritmus erősíti egymást.

<u>E</u> rdő, <u>e</u> rdő,	-- --	tá-tá tá-tá
<u>g</u> alagonya- <u>t</u> ermő,	U U U U --	ti-ti-ti-ti tá-tá
<u>c</u> iheres <u>m</u> élyén	U U - --	ti-ti-tá tá-tá
<u>v</u> adakat <u>r</u> ejtő.	U U - --	ti-ti-tá tá-tá

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Az erdő mélyén sokféle lényel és hanggal, képpel találkozhatunk, amit a versekben rejlő információk nyomán próbálunk minél gazdagabban kibontani.

JEGYZETEIM

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Ritmikus versmondás
Szómagyarázat, szógyűjtés
Interaktív multimédiás feladatok: kép-fogalom, kép-hang párosítás
Természetfilm megtekintése
Versek olvasása, értelmezése
Ritmizálás mozgással

Mi lehet az a ciheres? Hallgassuk meg a gyerekek ötleteit, és a „hideg lan-gyos-meleg-forró” játék visszajelzéseivel tereljük őket jó irányba! Ha sikerül megérkezni a valódi jelentéshez, elég azt megerősíteni vagy kiegészíteni. Ha csak a közelébe jutottunk a jelentésnek (vagy oda se), pontosítsunk: a ciheres bokros, bozótos, sűrű cserjés terület. Mondhatjuk helyette a *bozótos* szót is (csak annak nem ti-ti-tá a ritmusa).

Milyen vadakat rejthet az erdei bozót, sűrű, bokros terület? Hallgassuk meg a gyerekek válaszait, gyűjtsünk minél több állatnevet, kicsitől a nagyvadakig!

Majd olvassák el a gyerekek önállóan a verset, és gyűjtsék ki a vadak (vadállatok) neveit! Miket találtak?

Felismerik-e ezeket? Nézzük meg az *Erdő, erdő...* című tankockát (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán), és párosítsák a gyerekek a képeket a szavakkal! A képek kattintással nagyíthatók. (A tankockán nem csak állatok szerepelnek.)

Végül olvassák fel a gyerekek hangosan is a verset! Próbálják meg ritmizálni a középső szakaszokat, és figyeljenek a hangutánzó szavakra is!

A *Hangok az erdőben* című tankockán hallgassuk meg a versben szereplő állatok hangját, és a hangdobozokat húzzuk az állat képéhez (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Vedd figyelembe!

Magyarázatra szorulnak még az alábbi szavak:

- kakatol: a fácánkakas hangja,
- dagonya: sáros, pocsolyás hely, ahol a vaddisznó szívesen fürdik, hempereg,
- sarjú fű: sarjadó fű, korán vagy újra kihajtott fű.

3.1b Szarvasringató

15
perc

Most lépjen elő a szarvas! Nézzünk meg egy szarvasbikáról szóló rövid filmet (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán)! Vajon hová megy? Találgassunk!

Egy válaszlehetőséget találunk [Kányádi Sándor Szarvas-itató](#) című versében. Olvassuk el a verset, és beszéljük meg, hová megy ez a szarvas! Hogyan mozog? Mit történik körülötte? Vajon miért?

A szarvas ringatózó járását súlyos agancsának köszönheti. A ringatózást még a versritmus is átveszi. Olvassuk együtt lassan, méltósággal a verset, miközben soronként egyszer a testünkkel jobbra-balra dőlünk!

Birtalan Ferenc *Esti dal* című verse ugyanezt a ringató mozgást követi. Csak időközben este lett az erdőn, és a ringatózás altató ritmust idéz. Olvassuk el a verset ringatózva, mintha altatót mondanánk, énekelnénk az erdőnek!

Vedd figyelembbe!

Mindkét vers ritmusát időmérték (is) alakítja: jambikus alaplüktetésű, ambroziánus sorokból áll, ami egy ókori eredetű himnuszforma. Tehát egy szarvashimnusz és egy erdőhimnusz ismerhetünk meg. A ringató ritmushoz a jambus (ti-tá) is hozzájárul.

Még a fűszál is || tiszteleg, – U – – – – U –
mikor a szarvas || inni megy; U U U – U – U –

Komondor-arccal || áll a hegy. U – U – U – U –
Lesi a Napot, || merre megy? U U U U – – U –

3.2 Erdő éjjele-nappal

Éjszaka pihenni tér az erdő, és benne sok élőlény. De van olyan állat, amelynek ilyenkor nyílik ki a szeme, és indul éjszakai vadászatra. Ismertek ilyeneket?

Olvassuk el Csukás István *Bagoly-mese* című versét! Beszéljük meg, hogy mi jellemző a baglyok életmódjára! Mi utal arra a versben, hogy éjszakai állat, és kitűnő a látása? A bagolyszem – a versbéli bagolyszeműveg – valóban úgy működik, mint egy különleges lencse, amely összegyűjti a Hold és a csillagok fényét, és így jobban lát, mint a többi állat.

Készítsenek a gyerekek nappali vagy éjszakai erdőképet papírkollázssal fehér vagy fekete alapra, a versekből megismert természeti környezet, állatok szerepeltetésével! Választhatnak, hogy nappali vagy éjszakai képet szeretnének készíteni. A képkészítés folyhat egyéni, páros vagy kis csoportos munkában, s kaphatnak hozzá nagyobb felületű (A3-as, A2-es) alaplapokat is.

Vedd figyelembbe!

A baglyok maguk választják ki telelőhelyüket, és gyakran húzódnak emberi településre, városba is. Így könnyen megfigyelhetők élőhelyükön nappal is ezek az éjszakai madarak. Megnézhetünk egy rövid filmet egy ilyen „bagolyvárról” (elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A szövegfeldolgozás nyomán az erdőélmény képi szintézise.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versolvasás, beszélgetés (Természetfilm megtekintése)
Képkészítés papírkollázs-technikával

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Fehér és fekete rajzlap, karton (nagyobb méretben is)
Kollázskészítés anyagai, eszközei (színes papírok, olló, ragasztó)

